

# Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 9

LJUBLJANA, DNE 25. FEBRUARJA 1937

LETO X.

## Ali je danes čas za to?

Kdor čita vse napade na Jugoslovansko strokovno zvezo, se mora nujno vprašati, čemu to. Nad 40 let je staro naše krščansko-socialno delavsko gibanje in prav gotovo mora biti v tem gibanju nekaj zdravega, sicer bi že davno samo propadlo. Koliko so se v njega zaletavali naši socialni demokrati, koliko narodni socialisti, živele je naše gibanje vseskozi v gospodarski revščini in bilo odvisno samo od velike požrtvovalnosti svojega članstva. Pa vendar je danes še tu in, lahko rečemo, še močnejše, kot je bilo pred leti. Tudi v lastnih katoliških vrstah je telo stalno nasprotje in izpodkopavanje naše delavske skupnosti, a tudi to ni moglo uničiti našega delavskega gibanja.

In danes? Kot da se je zaklel in združil ves element, ki se ne strinja z načeli kršč. socialističnega delavskega gibanja, srdito napada Jugoslovansko strokovno zvezo. Ob splošnem in nekako bobnečem ognju katoliškega časopisja, ki siplje ogenj in žveplo v vrste našega delavstva, so se še bolj navdušili naši socialni demokrati, misleč, da bodo tudi oni dobili svoj kos ob razbitju kršč. socialističnih vrst.

Čemu vse to? Da bi se tu res šlo za zgolj krščanska načela in za skupno notranjo poglabitev, potem bi ti naši protivniki nastopali z ljubeznijo, kot zdravnik bi se pritisnili k boleči rani in jo skušali ozdraviti tam, kjer je leglo bolezni. Toda njihov nastop ni nikakor dobrohoten, ampak docela sovražen, odbijajoč in razkrajajoč. Po časopisju razkopavajo in iščejo smeti v naših vrstah, jih po svoje razkopljajo, kar jim ne prija in bi služilo resnici, pustijo, vse drugo razpihujejo do neskončnosti, obenem pa kažejo s prstom katoliški javnosti, češ, poglejte jih, takšni so... Človek bi končno še tudi verjel v resno hotenje tega dela, če bi mu spomini ne uhajali v preteklost. Vsakokrat, kadar je nastopilo kakšno nerazumevanje v političnem strankarskem življenju, da je naše delavstvo zahtevalo svoje pravice tudi v tem udejstvovanju, vsakokrat se nam je očitalo, da smo premalo katoliški, in prav tako, kot danes, molilo pod nos do takrat izišle časopise in obtožene stavke, ali celo samo besede brez vsake prave vsebine, ki jo je hotel dotični članek povedati.

Tudi danes je vzrok napadov samo politično strankarsko udejstvovanje. Ker se poklicani s kršč. soc. delavstvom nočejo razgovarjati o pametnem skupnem sodelovanju, kjer bi delavstvo lahko pošteno in dosledno zastopalo svoje pravice, so ti odgovorni činitelji šli in ustanovili svojo delavsko organizacijo, v katero imajo polno zaupanje, da jim bo ne glede na delavske koristi brezpogojno sledila. Radi miru v deželi je pa nujna posledica temu koraku, da se mora JSZ, ki je danes edina predstavica kršč. soc. delavstva, zbrisati s sveta. Da bo ta obsodba laže izvršena, je treba seveda pravi namen skriti in stopiti na dan med ljudi z očitkom, da je JSZ premalo katoliška, da zavaja svoje članstvo v marksizem, komunizem itd. Prepri-

## Nov dogodek v vevški stavki

Stavka v Vevčah prehaja v nov položaj. Kot v Goričanih, je tudi v Vevčah prišlo podjetje s pozivi na delavstvo, naj pismeno ali ustneno prijavijo svojo delavoljnost podjetju do vstevši 25. februarja. Razlika je ta, da se je podjetje v Goričanih poslužilo razglasa, v Vevčah pa je poslalo pozive vsemu delavstvu na domove. Namen pa je eden in isti. Zlomiti odpor delavstva ter na pogajanjih delavske delegaciji dokazati, da ni več zastopnica delavstva.

Na svojem sestanku dne 22. febr., katerega udeležba je bila rekordna, je papirniško delavstvo razpravljalo o od podjetja izdanih pozivih. Postavilo je sledeče ugotovitve in sklepe:

1. Na podlagi od podjetja dne 20. februarja izdanih pozivov, da naj se priglasijo vsi delavoljni, ki bi bili pripravljeni delati po dne 1. decembra 1936 od podjetja uveljavljenih pogojih, ugotavljamo:

Stavka, ki jo je podjetje dne 14. decembra 1936 izzvalo, reže v meso že tudi podjetju in si že tudi podjetje želi

skorajšnjega konca stavke. Da bi pa pri predstojajočih pogajanjih, katere bo sklicala oblast, imelo podjetje lažje stališče, hoče v zadnjem trenutku s pozivi na posameznike sejati zmedo v delavske vrste.

2. Na podlagi razpoloženja vevškega delavstva ugotavljamo, da je delavstvo v borbi za upravičene zahteve še pripravljeno vztrajati in da se bodo taki in slični manevri podjetja ob železni disciplini in zavednosti našega delavstva razblinili v nič.

Soglasno je delavstvo sklenilo, da pogajanja vodi in kolektivno pogodbo podpiše od delavstva in strokovnih organizacij postavljena tarifna komisija.

Soglasno sklene delavstvo, da se podjetju izroči kolektivni odgovor sledeče vsebine:

»Z ozirom na Vaš poziv vsemu delavstvu posamezno z dne 20. t. m. je delavstvo na sestanku dne 22. t. m. sklenilo sledeči kolektivni odgovor:

Znano je cenj. naslovu, da obstojajo v podjetju strokovne organizacije, v katerih je delavstvo organizirano. Ob priliki

odpovedi kolektivne pogodbe se je za pogajanja, ki so se nato vršila, stvorila tarifna komisija. Ta tarifna komisija v isti postavi obstoja še tudi sedaj ter ji delavstvo nudi polno zaupanje z nalogo, da sklene in podpiše kolektivno pogodbo.

Ogorčeno pa odklanja delavstvo vsako pozivanje posameznega delavoljnega za prijavo. Delavoljni smo vsi in pričakujemo, da podjetje čimprej pristopi k pogajanjem za sklenitev kolektivne pogodbe in ureditvi zadev, ki smo jih v obliki zahtev predložili cenj. naslovu dne 15. dec. 1936 pismeno v obratni pisarni Vevče.

K tem zahtevam prilagamo v svrhu upoznanja naš poslednji osrutek kategorizacije in mezd delavstva, ki se nanaša na točko 2 dne 15. dec. 1936 predloženih zahtev. Z odličnim spoštovanjem. Podpisi.

Čitanju tega odgovora podjetju je zbrano delavstvo burno aplavdiralo ter zahtevalo, da ga štirčlanska deputacija takoj predloži v obratni pisarni podjetja. Zborovanje je bilo zaključeno s spontano zahtevo delavstva, da se odnosi med delavstvom in vodstvom podjetja uredi pravično v korist delavstva, da pride med istimi čimprej do mirnega sožitja, ki bo v veliko korist tudi podjetju.

## Uredba o minimalnih mezdah

V soboto, 20. t. m., je bila objavljena v »Službenem listu« kr. banske uprave za dravsko banovino »Uredba o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu«. Uredba stopi v veljavo 60 dni po objavi v »Službenih novinah«, t. j. 14. apr. 1937.

Prvi del uredbe govori o določanju minimalnih mezd, drugi o kolektivnih pogodbah in tretji o poravnavanju in razsodništvu.

Osnovna mezda, katere služi tudi kot osnova za določanje minimalnih mezd, znaša za pomožno osebo po 2 Din na uro. Za pomožno osebo je smatrati vse osebe ne glede na spol, katere dajejo svojo umsko in telesno moč na razpolago za nagrado. Po osnovni mezdi 2 Din za delovno uro morejo bani za svoje teritorije določiti višino minimalnih mezd, katere potem veljajo za vso območje dotične banovine. Za ne kvalificirane delavce morejo bani določiti minimalno mezdo, ki bo 10–50% nad osnovno mezdo. Prav tako more bani določiti za kvalificirane delavce višjo minimalno mezdo od osnovne mezd. Pri določanju minimalnih mezd morajo bani upoštevati gospodarske in socialne prilike, zlasti pa življenjske in proizvodne stroške v območju dotične banovine. Minimalne mezde bodo bani določili po zaslišanju predstavnikov delavskih in delodajalskih organizacij,

katere pa morajo biti zastopane v enakem številu.

Za delavce in nameščence, kateri imajo določene mezde po kolektivnih ali individualnih pogodbah in so te ugodnejše, se minimalne mezde po tej uredbi ne uporabljajo. V kolikor bi individualne ali kolektivne pogodbe predvidevale nižje mezde od določenih po tej uredbi, so nične.

Za gradbena dela, katere oddaja država potom licitacij, bo resorni minister predpisal sporazumno z min. za soc. politiko naredbo, da se mora vračunati minimalna mezda že v licitacijskih pogojih, ali se bo morala minimalna mezda določiti na kak drug način, pod katero se delavec ne bodo smeli plačevati. Kjer akordno delo ni neobhodno potrebno, se nadomesti z urnim delom. Bani morejo po zaslišanju prizadetih delavskih in delodajalskih zbormic oceniti, ali je akordno delo neobhodno potrebno in ali je nagrada za to delo zadostna.

V drugem delu obravnava uredba, kakor je uvodoma povedano, kolektivne pogodbe. Novo je v uredbi to, da morejo sklepati kolektivne pogodbe tudi prisilne organizacije delodajalcev. Kolektivne pogodbe se bodo morale napraviti v treh enakih izvodih, od katerih obdržita enega delodajalec oz. delodajalska strokovna organizacija, drugega delavska strokovna organizacija, tretjega pa je predložiti

banski upravi v svrhu registracije. Kolektivno pogodbo, katero se sklene v kakšni stroki, se sme z odlokom bana razširiti na vso banovino, ako obsega ta pogodba več kot polovico zaposlenega delavstva te stroke. Izstop delodajalca iz delodajalske organizacije ne oprosti podjetja od veljavnosti ne obveznosti pogodbe. Ako zahteva več kot polovica delavstva, zaposlenega v kakšni stroki v območju banovine, da se sklene kolektivna pogodba, pozove ban obe stranki, naj v določenem roku skleneta kolektivno pogodbo, ako bi ne prišlo do sporazuma, sme ban predpisati tarifno lestvico (višino plač), katere je obvezna za vsa podjetja dotične stroke.

Končno uredba določa poravnanje in razsodništvo. Dokler traja obvezno poravnanje, je prepovedana vsaka stavka ali izprtje. Šele potem, ako bi bilo s posredovanjem oblasti brezuspešno, se more delavstvo poslužiti stavke. Odločbe razsodnišča so obvezne tako za delodajalce kot delojemalce, kateri so poverili s svobodnim sporazumom rešitev spora razsodniškemu odboru. Odločbe tega odbora obvezujejo stranke za čas, za katerega so bile izdane in nadomeščajo kolektivno pogodbo. Delodajalci ne smejo odpustiti ali pretiti delavcem, kateri so sodelovali pri poravnavanju ali razsodništvu, ako so o tem poprej pravočasno obvestili delodajalca.

V četrtem delu določa uredba kazenske določbe, katere so precej znatne.

Uredba v splošnem pomeni korak dalje v naši socialni zakonodaji. Nevarnost je seveda, da bo naredba, ki praktično pri nas ne pomeni povišanja mezd, dala povod za to, da bodo delodajalci skušali znižati mezde na nivo, katerega predvideva naredba oz. kakršne bodo na podlagi naredbe določene. Za južne kraje pa je ta naredba, ako se bo količkaj izvajala, velik napredek. Poleg tega ima s to naredbo oblast v rokah močno orodje — zato pa bo padla za njeno izvajanje nanjo tudi večja odgovornost.

Končno je treba pripomniti to, da bo delavstvo moglo braniti in držati svoje dosedanje plače le, ako bo organizirano v svojih močnih strokovnih organizacijah, kajti edino te so prava garancija, da bo nivo delavskih plač kljub tej uredbi ostal vsaj na tej višini, kot so danes.

**Za vol tve delegatov  
krajnih in brat. skladn  
volite belo glasovni col**

čani so bili, da bo to najboljšo geslo med vernimi Slovenci za boj proti Jugoslovanski strokovni zvezi.

Nj bomo se prali in dokazovali naše katoliško mišljenje. To ne smatramo niti za potrebno, saj so naši tovariši vsepovsod središče katoliškega udejstvovanja in v največji meri vršijo naravnost misijonsko delo med delavstvom, kamor ne sega več noben glas. In praktično delo naše organizacije v borbi proti kapitalizmu za pravico delavstva je v največji meri borba za kraljestvo pravice in ljubezni na zemlji, to je Kristusovo kraljestvo.

Ta medsebojni bratski spor so pričeli ti ljudje v javnosti ravno v času, ko je najmanj primeren in ki živo do-

kazuje, da je tem nasprotnikom, kakor že od nekaj socialnim demokratom, prav malo mar prava delavska borba. V današnjih časih delavstvo take boje najbolj odklanja. Želi si kruha in pravice. Zato bomo mi preko teh bojev šli mirno na delo za dobrobit delavstva in s tem delavstvu dokazali, da smo na pravi poti. Strankarsko politično vprašanje pa ni stvar Jugoslovanske strokovne zveze in je v tem vprašanju docela neprizadeta, ker hoče biti in ostati neodvisna strokovna organizacija. Radi tega bo to vprašanje reševalo delavstvo samo, istočasno pa znalo tudi braniti neodvisnost svoje strokovne organizacije.



## Kje ste bili popreji?

Torej tudi za viničarsko organizacijo »Strokovno zvezo viničarjev« so se začeli zanimati gotovi »prijatelji« delavstva, t. j. »Zveza združenih« potom »Delavske fronte«, kakor so se tudi pred kratkim osebno začeli zanimati in poizvedovati, kako in kaj je s Strokovno zvezo viničarjev, kake barve da je — ali je bela ali morda celo rdeča, ali bi se jo morda dalo pobarvati, da bi postala »zelena«. Povemo javno, da je »Strokovna zveza viničarjev« bela in čista vsakih za delavske interese škodljivih primesi. Taka je bila že pred sedemnajstimi leti, je danes in hoče ostati tudi v bodoče.

Vsa leta od njenega obstoja sem je njeno vodstvo hodilo ravno linijo brez vsakih skokov na levo ali desno, in vprav to jo je obvarovalo pred propadom ali črtanjem.

Že pred več ko 40 leti se je pod vodstvom pok. dr. Jan. Kreka osnovala Jugoslovanska strokovna zveza, ki se je ves čas brezkompromisno borila za koristi delavstva, vsepovsodi zbirala in organizirala delavstvo različnih strok in tako tudi že leta 1920 ustanovila Strokovno zvezo viničarjev. Ni pa JSZ odnoso njeni voditelji organizirala viničarjev zato, da bi od teh le jemala, kakor se ji je to že očitalo. Precej časa je ona več dajala kakor pa jemala, in to je tisto, kar vodstvo viničarske organizacije upošteva. Dokazi so tukaj in številke jasno kažejo, da je voditeljico JSZ pri organiziranju viničarskega delavstva vodil zgolj idealizem in nujna potreba, da se z organizacijo temu delavstvu pomaga ter ga brani pred prevelikim izkoriščanjem.

Sedaj pa si dovoljujemo vprašati gospode od Združenih, kje pa so oni bili ves ta čas dosedaj? Ali se je viničarjem šele v letu 1937 začelo slabo goditi in s tem pokazala potreba, da se jih organizira? Ali ni obstojala potreba, da se viničarje organizira že v letih 1921-22, ko so imeli viničarji tako »sijajne plače«, da sta viničar in viničarka morala celi teden v gorici kopati, da si je potem mogla viničarka za tisti »zaslužek« kupiti en — predpasnik; ali, da navedem drugi slučaj, ko je viničar zaslužil v tistih letih na dan 60 vinarjev, medtem ko je veljal 1 kg moke eno krono.

Tedaj naj bi že gospodje, katerim je komaj zadnji čas začelo »biti srce« za uboge viničarje, prišli reševati težavno viničarsko vprašanje. Gospodom, ki vodijo organizacijo Združenih delavcev, svetujemo, da puste Strokovno zvezo viničarjev in JSZ lepo v miru. Imate dela drugod dovolj in oprijeli se ga boste, ako so Vaši nameni čisti in nesebični, kar bo več koristilo, kakor pa napadanje JSZ in v njej organiziranega delavstva, ter preštevane v Strokovni zvezi viničarjev organiziranih viničarjev. Prav in najbolje se morejo zase boriti le viničarji sami! Ako se boste gospodje od Združenih začeli vmešavati v delokrog SZV, boste s tem dosegli le to, da bodo viničarji postali še slabši in še bolj nedostopni za organizacijo, če Vam morda tudi to celo ne ugaja. Kajti, če bodo videli, da to cepljenje povzročate Vi, ki se smatrate za najbolj krščansko delavsko organizacijo, bodo obrnili hrbet Vam in nam, v naprej pa postali le neorganizirana »masa«, ali pa bodo šli tja, kamor bi ne smeli, k tisti, zoper katere se ravno borite, le žal, da preveč z besedo, ne pa obenem tudi z dejanji. Ne lastimo si nikakega monopola nad viničarji, da bi teh nikdo razen nas ne smel organizirati, toda s tem, da bi sedaj začeli vi to podirati, kar smo po mnogih letih z velikimi napori in trudom zgradili mi, bi bilo le beganje viničarskega delavstva, kar bi koristilo le tistim, ki izmzgavajo in izkoriščajo viničarje. Ako nekdanje niste vedeli, kjer smo viničarji, vas še

## Pogajanja za kolektivno pogodbo pri KID zaključena

V ponedeljek 22. t. m. je delavska delegacija izjavila svojo pripravljenost za nadaljne razgovore in podpis pogodbe. V torek 23. t. m. so se nato vršili v Ljubljani na TOI nadaljni razgovori, pri katerih je v skoraj vseh spornih vprašanih KID ugodila zahtevam delavske delegacije. Odklonila pa je zahtevo po amnestiji. JSZ, NSZ in ZZZD so se izjavile pripravljene

pogodbo podpisati. SMRJ pa je izjavil, da še nima zato potrebnega pooblastila. Dalo se mu je dva dni časa, da skliče članski sestanek in dobi potrebno pooblastilo. O vsebini pogodbe in vsem ostalim prihodnjim. S tem bi bila zaključena več kot enomesečna borba za novo kolektivno pogodbo jeseniških kovinarjev.

## Celjski pekovski pomočniki v borbi za kolektivno pogodbo

V nedeljo, dne 21. febr., so imeli celjski pomočniki v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze v Celju sestanek. Obravnavalo se je predvsem vprašanje kolektivne pogodbe. Udeležba pa ni bila takšna, kakršno zahteva korist in položaj pekovskih pomočnikov. Bilo je navzočih okrog 30 pekovskih pomočnikov. Tov. Rozman je otvoril sestanek ob 11. uri z dnevnim redom: 1. poročilo delegatov o pogajanjih s pekovskimi mojstri zaradi sklenitve kolektivne pogodbe, 2. reorganizacija odseka, 3. razno. V glavnem je poročal tajnik, ki je obrazložil potek razprave s pekovskimi mojstri, ožigosal izkoriščanje pekovskega pomočnika in umazano konkurenco med mojstri. Ožigosal pa je tudi malomarnost nekaterih članov, kakor tudi ne-

zavednost ostalih pomočnikov, ki še stojijo izven organizacije. V debato je poseglo mnogo pekovskih pomočnikov. Tako živahnega sestanka v Celju že dolgo ni bilo. Tovariša C. in Stoklas sta se izkazala kot najagilnejša člana. Vsem ostalim pa priporočamo, da jih vzamejo za vzgled. Za bodoča pogajanja so bili izvoljeni stari delegati. Zavedajmo se, da je pričakovati uspešnega dela v organizaciji le tedaj, kadar smo veliki, močni in enotni, kadar stojimo vsi za enega, eden za vse, in kadar izpolnjujemo vsi svoje dolžnosti do organizacije. Takrat bomo prišli do svojih pravic, do katerih smo celjski pekovski pomočniki najbolj upravičeni. Za drugič pričakujemo točnost in boljšo udeležbo.

## Strokovna poročila

### Rudarji

Truovlje. Volitve v krajevno bratovsko skladnico so pred nami. Pravzaprav iz Trbovelj k temu važnemu dogodku nismo napisali dosedaj kaj posebnega. Pač pa lahko sedaj nekoliko opišemo naše delo, ki je v celoti uspelo. Poleg marksistične liste je postavljena tudi druga kandidatna lista z imenom »Združena lista«. Že dalje časa je bilo slišati, da se delavstvo po obratih ne strinja povsem s prejšnjimi zastopniki marksističnih vsevedežev, ki so sedeli v bratovski skladnici vsa dolga leta kot patentirani predstavniki rudarskega delavstva. Prvotno je izgledalo, da ne bodo imeli člani bratovske skladnice nič izbirati, ker so se so drugi že hvalili, da so oni edino merodajni in zmožni postaviti svojo kandidatno listo in da o kaki drugi listi sploh ni govora. Kmalu jim je pa zaprlo sapo, ko so slišali, da se snuje iz naših vrst in iz vseh obratov delavoljnih in sposobnih članov bratovske skladnice druga lista, ki bo nudila in zadovoljila najširši krog delavstva. Obe listi sta sedaj že nabiti na vseh obratih članom bratovske skladnice na vpogled in je na ta način dana delavstvu možnost, da po svoji volji odloči na dan volitev, da izvoli tiste ljudi, kateri se bodo ne samo z besedo, pač pa tudi z dejanji pokazali prave delavske zastopnike. Volitve se bodo vršile v nedeljo, dne 28. februarja na zapadnem in vzhodnem obratu in sicer neprekinjeno od 8 jutraj do 6 zvečer. Predstavnika »Združene liste« sta tov. Renko Miha in Kunstel Ferdo. Glasovnica »Združene liste« bo bela. Vsi, ki se ne strinjate z delom dosedanjih ljudi, volite in oddajte belo glasovnico »Združene liste«.

Črna. Obrat v Črni še vedno stoji. Delavstvo pa s trmami zre v bodočnost. V nedeljo, 14. t. m., se je vršil sestanek članov, toda malo jih je, ki znajo upoštevati organizacijo tudi v času, ko tovarna ne obratuje. Centralo je zastopal tovariš Bore, kateri je dal navzočim tovarišem potrebna navodila za čas, ko bo tovarna zopet začela z rednim obratovanjem. Upanje je, da jih bo vsaj nekaj, ki bodo kmalu začeli s pripravljalnimi deli. Važno je, da bo vsaj glavni zaupnik zaposlen med prvimi in bo tako imel možnost posredovanja, da bodo po redu vsi stari delavci zaposleni. Treba bo tudi izvoliti nove obratne zaupnike za 1. 1937. Nerazumljivo pa je, da delavci, ki so se prijavili Borzi dela, po 15 tednih niso iz-

sedaj ni potreba. Viničarji že imajo svojo organizacijo in ta je Strokovna zveza viničarjev s sedežem v Ljubotmeru.

K. J.

stituiral takole: Predsednik Marolt Franc, namestnik Bore Mavricij, podpred. Grinthal Jakob, nam. Zorman Rudolf, tajnik Bore Iv., nam. Avbelj Franc, blagajnik Burja Franc, nam. Roje Jože, gospodar Uleir Ivan, namestnik Kramar Vinko, odborniki pa so: Bremšak Janez, Pibernik Metka, Sušnik Marija, Brgant Francka, Mihelin Francka, Sare Ivanka, Roje Franc, Lukanc Ivanka. Vsak ima tudi svojega namestnika, da bo tako delo bolj uspešno šlo naprej. V nadzorstvu pa so: Skrljanc Ivan, Skubie Franc, Urbanija Ivan. — Na delo vsi!

Stahovica. Plačilnica v Stahovici je polagala v nedeljo, 21. t. m., račun o svojem delu. Poročila posameznih funkcionarjev so pokazala, da je odbor resno delal za napredek in podvig svojega članstva. Centralo je zastopal tov. Bore iz Duplice. V svojem izjavljanju je posebno poudaril aktivnost in tesno povezanost vseh članov v organizaciji, ker le v slogi in skupnosti je moč in uspeh. Tudi tov. Jelenič je z ozirom na domačo skupino poudaril, da je vse preveč zabavljanja, godrnjarja, kritike in nezaupanja, vse premalo pa zaupanja, sodelovanja, povezanosti in dela.

Pri volitvah se je pa izvolil sledeči odbor: preds. Žagar Franc, podpreds. Jelenič Jakob, tajnik Dobovšek Tine, blagajnik Kemperle Franc, gospodar Balantič Anton, odborniki: Uršič Janez, Koželj Janez, Golob Fanez, Uršič Franc. V nadzorni odbor Spruk Franc, Gradišek Rudi, Močnik Jože. Novi odbor ima prav vse jamstvo, da bo v bodočem letu skupina še rasla, članstvo pa priborila vse pravice, ki mu pripadajo po božjih in človeških zakonih.

Na koncu je bila sprejeta resolucija na Mečansko korporacijo v Kamniku, s katero članstvo, ki je 96% organizirano, naroča JSZ, da v njenem imenu pošlje p. n. v njej izročene zahteve. Te zahteve delavstva so tako ponižne, da se je čuditi, da so danes take zahteve sploh potrebne. Nič drugega tu ne zahtevajo, kakor da se izvaja zakonodaja, ki se že vsa leta zaničljivo tepta.

Z obojestransko uvidevnostjo bo sporazum kmalu dosežen, vendar pa je delavstvo pripravljeno na vse.

### Kovinarji

Javornik. Strokovna skupina kovinarjev na Javorniku (JSZ) je imela svoj članski sestanek v nedeljo, dne 21. t. m. Sestanek je vodil tov. predsednik Smolej Tine, ki je uvodoma orisal domala ves potek pogajanj za novo kolektivno pogodbo pri KID in prosil članstvo, naj točno pazi in zaseduje poročila naših zastopnikov. Pri tem je tov. predsednik prosil, naj še bolj točno objasni potek razgovorov tov. podpredsednika, ki je pogajanjem prisostvoval do konca. Po kratkem pojasnjevanju je predlagal, da naj sestanek odloči, ali se pogodba tako, kot je sedaj, podpiše ali ne. Glasuje naj se tajno po listkih. Kakor predsednik, tako je tudi on poudarjal, da neče vplivati na nikogar, da bi glas dal za — ali ne. Vsak naj trezno premisli in napiše »da« ali »ne«, nakar se bodo listki zbrali in v posebno kuverto zapečatili tako, da ne bo nihče vedel, dokler ne bo zato potreben izid glasovanja. Izvolil se je nato tričlanski odbor za kontroliranje oddanih glasov, ko bo za to čas, na kar se je izvršilo glasovanje. Sledila je druga točka, volitve pri Bratovski skladnici na Jesenicah. Te volitve bodo pri nas dne 27. februarja t. l. Naši kandidati nam jamčijo s svojo zmožnostjo, da bodo delali le za dobrobit delavca in pozdravljamo novi volivni sistem. Članstvo pa pozivamo, da odda glas za listo JSZ, ki nosi štev. 3 in bo imela na dan volitev belo glasovnico. Lista je skupna s skupino kovinarjev JSZ Jesenice in je vsakemu na vpogled pred tovarno. Na volišču Javornik bosta kot predstavnika naše liste tov. predsednik Smolej Tine in tajnik Gerdej Rudi. Ako komu ne bi bilo kaj jasno, dobi vse potrebno pri njih.

Za te volitve, ki so socijalnega značaja, je treba predvsem dobre agitacije. Za slučaj, kot je bil 30. januarja letos, je bil tudi položaj dejansko drugačen. Sedaj pa naj vsak izvrši svojo dolžnost, da bo skupina častno izšla pri teh volitvah.

## Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22. I. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglaš, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22. I. Oglaš po ceniku • Telefon 2245 • Številka čeznočnega računa 14.906

Predplaščna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrlet Din 10.—, za pol leta Din 18.—, za celo leto Din 40.—; za izposoditev stane mesečno Din 7.—

Vrečuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izhaja za konzorcij Delavske pravice 5. žumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čec



# Nameščenee

## Reforma

### pokojninskega zavarovanja

Minister socialne politike je predlagal narodnem predstavništvu razne amandmane, ki naj bi z novim finančnim zakonom dobili zakonito veljavo. Nekaj teh amandmajev se tiče stvarnih odredb socialne narave kot osnivanje posebnega fonda, v katerega bo moral vsak, razen kmeta, prispevati enodnevni zaslužek od letnih dohodkov, in o katerem smo v našem glasilu že govorili, dalje se daje ministru pravica, da predpiše delovni red za poljske delavce, da tak red spremeni za pomorske nakladače in da osnuje iz glob fond za okrepitev Inspekcije dela. Ker ne poznamo ministrovih namer, tudi k tej stvari, ki bi bile lahko same na sebi dobre, ne moremo reči: prav ali napak. Vsi ostali amandmaji pa posegajo na formalno polje in v živo zadevajo samoupravo socialnih institucij kot so Delavske zbornice, Borza dela in Pokojninski zavod.

Kako so reagirale strokovne organizacije na poseg v samoupravo Delavskih zbornic, je znano. Postavitev komisarjev naj bi se s finančnim zakonom odobrila in pooblastil minister, da lahko to tudi v bodoče prakticira, odlašajo volitve (v nedoglednost?), ali pa tudi postavlja člane uprav. Naredbo o posredovanju dela sme spremeniti, ravno tako pragmatiko uslužbencev Borz in končno predpisuje Pokojninskemu zavodu za nameščence v Ljubljani, da svoje proračune in obračune predlaga predhodno na odobrenje ministru. Samouprave bi po tem obstojale le še na papirju, glavni znak in zagotovilo samoupravljanja bi izginil. Ker smo prepričani, da je samoupravni način tista oblika uprave, ki v vsakem oziru more najbolj smoteno vršiti svoje naloge, ker smo posebno prepričani, da znajo Slovenci svoje stvari najboljše urejati in da si bodo slovenski sloji v svoji brezdomno najvišji pravstveni osnovi izbirali za upravnike svojega premoženja in zagovornike svojih interesov, postavljali najbolj zmogljive in poštene, zato ne razumemo, zakaj se nas ne pusti na miru. Ali moramo res živeti v neprestanem strahu, v neprestani obrambi naših pravic v svoji narodni državi, namesto da se nam nudi vsa opora, ki jo imamo pravico zahtevati v lastni državi, da razvijemo vse svoje moči v prid čimboljše ureditve naše slovenske družbe doma in nato z živim ognjem osredotočimo vse svoje duhovne in gmotne sile v to, da rešimo 500.000 svojih nesrečnih bratov pred gotovim poginom.

Iz teh razlogov se upiramo nameščenim reformam, hkrati pa kličemo vsem merodajnim činiteljem: reformirajte naše pokojninsko zavarovanje, toda v drugi smeri. Postavite ga na realno zmogljive osnove, da ne bo gmotno shiralo. To je naloga uprave, ne pa boj uprav za upravljanje. Za Slovence s kar čudno složnostjo se je doslej odbil vsak napad, ki je grozil Pokojninskemu zavodu tudi v časih najhujših centralističnih teženj in nasilij. Po vseh glasovih, ki smo jih doslej čuli, pa bi težko pričakovali, da bodo v prvi vrsti nameščenske strokovne organizacije pokazale toliko enotnosti in poguma, da bodo odkrito stopile pred svoje člane in jim brez sentimentalnosti prikazale dejanski položaj Pokojninskega zavoda s kirurškim nožem v roki za nujno operacijo. Ali ne bodo obstale omahujoče radi skrbi, da izgubijo morda na popularnosti in da se v bolečinah morda celo obrne kaka pest proti njim?

Življenje teče svojo pot in se ne zmeni za človekova pravila in izsledke v preteklosti. Pred 40 leti so se pola-

gale osnove za pokojninsko zavarovanje. Kaj se je spremenilo od tedaj v življenju človeka, nikjer drugod pa morda toliko, kot v življenju privatnega nameščenceva. Svetovna vojna je duhovno in telesno-organično razvrednotila tedanje delavce, za današnji čas pa pripravila kader že v mladosti hibravil lačnežev, ki v borbi za kosček življenja nujno potrebnega kruha ponujajo svojo delavno moč pod ceno in tako ženejo starejše v prezgodnji pokoj. Po drugi strani, kje najdete še človeka, ki z življenjskim optimizmom gradi, vse je živčno strto pod napori in strahom za jutrišnje življenje. Kako je mogel pred 40. leti zavarovalni tehnik predvidevati, da bo tak odstotek žensk v poklicu privatnih nameščencev in še manj, da bodo te ženske radi brezobzirnosti kapitalističnih delovnih metod živčno tako izčrpane, da bodo njegove račune šestkrat postavile na glavo. Kdo bi mogel pričakovati, da se bo človeški duh tako izmalčil po vseh presenetljivih udarcih, da ne bo niti svoje stavbe gradil z vero in nujno zavestjo, da mora doprinesiti k skladu za pokoj, dokler lahko dela, temveč da se bo v vojni tudi naučil vsakovrstnih metod, četudi za ceno zdravja, da bo dokazal svojo nesposobnost za delo in začel čimprej živeti od kupa, ki ga bodo drugi znašali.

Za danes samo nekaj števil, ki naj dokažejo vso upravičenost naših besedi. Pokojninski zavod izkazuje v zad-

nji bilanci za l. 1935 preko 67 milij. Din primanjkljaja. Pri temeljni postavki, da se bodo obrestovale njegove premijske rezerve vsaj po 6%, moramo pri sedanjem stanju premoženja in njega obrestovanju z gotovostjo računati, da se bo njegov primanjkljaj večal vsako leto za najmanj 4 do 5 milijonov, če ne bi bilo nikakih izgub pri vlogah v denarnih zavodih ali posojilih, nikakih odpisov pri lastnih nepremičninah in nikakih tečajnih padcev vrednostnih parjev.

Hic Rhodus! Če je minister pred leti lahko dvignil obrestno osnovo na 6% radi izredne gospodarske konjunktura, da je čisto upravičeno dvignil rente tedanjih — lahko rečemo — kronskih upokojencev radi visokih suficitov novih zavarovanj, tedaj se moramo danes zopet zresniti in iti zopet nazaj, da se znajdemo zopet na trdnih tleh, sicer bo imovina mladih zavarovancev izgubljena in kdo ve, če bomo mi v svojih starih letih tudi deležni take uvidevnosti s strani takratne mladine, da nas bo za ceno lastnih skladov vzdrževala.

In še iz enega razloga je potrebna takojšnja reforma pokojninskega zavarovanja. Vse kaže, da se bo zavarovanje razširilo na vso državo. Ali naj zavodi, ki se bodo šele ustanovili, že začno svoje poslovanje z deficitom? Zakaj prizadevati bolečine za pozneje, ko bo nujno treba uničevati upe, ki si jih bo vsak zapeljano ustvaril in na podlagi njih delal nerealne račune. Morda bo ta naš glas segel najdalje in odjeknil po vsej državi, tako da se bo slišal tudi tam, do kamor naj seže.

## Resnici na ljubo

Na naš člančič v »Del. pravici«, pod naslovom »Vажne malenkosti«, so bili nekateri sodruži silno hudi. Trdili so, da mi krščanski socialisti delamo razdor. Kaj je resnica? Že v članku je poudarjeno, da nima nameščenega kogar blatiti, ampak ima namen vsem našim tovarišem pokazati, kako naj postopajo, kadar je treba delavcu pomagati. Da mora biti delavec sodelavcu najpoprejši dober pri delu in potem šele velik v govorjenju. Sledil je članek v »Delavski politiki«, ki sicer ni napadalen, vendar pa mu manjka resnice. Mi smo na vse osebne napade in časopisno vest molčali ter čakali, da se duhovi pomirijo. Saj so sodruži v svoji prvi navdušenosti za borbo, seveda proti delavcem drugačnega naziranja, našli vse mogoče napolnjenosti in kadar je vsega zmanjkalo, je prišla na vrsto še farovška gonja.

V nedeljo, 7. t. m., smo imeli lepo uspeli občni zbor Strokovne skupine. Imeli smo prav obširen spored. Sodruži so vedeli povedati, kako smo udrihali po marksistih. Imamo drugega dela dovolj in kdor dela za delavstvo, mu ni treba kričati, bo itak imel zaupanje delavstva. Tako mislimo mi. Vi seveda drugače. Naj dokažem.

Ze koncem novembra in začetkom decembra l. l. se je opazilo, da hočejo nekateri sodruži sistematično izpodkopavati ugled zaupnikom II. skupine, zlasti pa njenemu načelniku, našem tovarišu. Začeli so šariti med nepoučenimi mlajšimi delavci s praznikom 1. decembra in pa z denarjem, ki ga že dolga leta plačujemo vsi rudarji in se odteguje pod rubriko: zadruga, vrtec in godba. Mi vemo, da se ta denar plačuje za II. skupino rudarske zadruge, ter se večino tega uporabi pri načelnstvu v Trbovljah in le kaka desetina krajevno. A nekateri sodruži so trdovratno trdili, da se tu plačujejo neki »pufi« in da je lokalni odbor kriv, da se ta denar odteguje.

Kmalu za tem dokazovanjem je eden izmed vodilnih sodrugov, malo poprej navdušen nacionalist, v našem okraju rekel: »Mi bomo vašo organizacijo razbili.« Mi se taki izjavi smejemo, vendar pa je značilno, v kakšnem duhu in v kakšni smeri gre vzgoja sodrugov. Naš tovariš je temu nacionalističnemu sodrugu povedal, da niso taki ljudje razbili naše organizacije l. 1924, v času Orjuna, ne l. 1932 do 1933, ko so se naši tovariši borili za pravice delavstva in morali nekateri v zapore, medtem ko je takrat navdušen nacionalist in razbijač delavske strokovne organizacije stal s puško na rami v obrambo tistih, ki so nas preganjali.

Prav neprijetno mi je to pisati, vendar resnici na ljubo naj bo. Povsod v organizacijah se dobijo dobri in slabi ljudje. Kadar prevladuje boljši element, je organizacija dobra, ako nasprotno prevladujejo slabši, je organizacija slaba. V novih organizacijah se rado zgodi, da nimajo odločilnega vpliva tisti, ki so iskreni in imajo resen namen delati dobro, ampak prav mnogokrat imajo le prevelik vpliv tisti, ki znajo kričati in udrihati po drugih ter širiti svoja demagoška gesla, za stvarno delo pa niso. Menda se ne motim, če rečem, da našim sodrugom dajejo smer ravno ljudje, ki menijo, da je z razbijanjem največ doseženo. Neko ime v vodstvu naših sodrugov mi to izpričuje. Naši organizaciji razne neosnovane klevete ne bodo škodile. Toda škodo ki jo povzročijo razni zgačarji, trpi celokupno delavstvo.

Nimamo dolžnosti delavcem izven naše strokovne organizacije razlagati, kaj smo govorili na našem občnem zboru. Vendar zaradi resnicoljubnosti povemo, da je v poročilu o petnajstletnici ustanovitve bilo treba povedati, kako smo skupino ustanovili, kako smo rastle in kje so bile ovire. Koncem leta 1921 smo imeli v go-

Zato skupina apelira na vse članstvo, da odda že jutraj ali dopoldne svoj glas z belo glasovnico in tako listo JSZ.

Pri slučajnostih je tov. predsednik prosil vse navzoče, naj ob prilikah pobiranja za stavljuje tovariše v Vevčah po svoji moči prispevajo, ker sami ne vemo, kdaj nas kaj podobnega doleti. Znatna vsota se je že kar na sestanku zbrala in članstvo je pokazalo za to razumevanje. Mi bomo kot vedno pobirali le pri svojih članih in dajali podpore le našim članom, ki so člani JSZ.

Javornik. Od danes naprej bomo strogo kontrolirali članstvo, ali ima v redu plačano članarino, ker le tedaj mu bo vstop na sestanek dovoljen. Zato prosimo vse člane, tudi one, ki so v zaostanku, da isto plačajo v naprej in tako omogočijo pravo delo pri blaginji. Prihodnji sestanek mora biti udeležba 100%.

## Papirničarji

Količevo. Naša skupina je imela 14. t. m. svoj redni letni občni zbor, ki je bil slabo obiskan, kar zopet kaže, da naše delavstvo še vedno ne razume pomena in važnosti delavske organizacije. Poročila posameznih funkcionarjev so pokazala podrobno delo odbora v naši skupini. Pogreša se pa delavna pomoč članstva, ki misli, da je že v polni meri izvršilo svojo dolžnost, ako plača mesečno članarino. JSZ je zastopal tov. Rešek Edvard iz Vevč, ki je poudarjal važnost občnega zbora za delavsko organizacijo.

Pri volitvah so bili izvoljeni naslednji tovariši v odbor: predsednik Avsee Jožef, podpredsednik Pirc Jožef, tajnik Bukovec Franc, namestnik Pirc Ferdinand, blaginjak Hauptman Anton, namestnik Klopčič Karel, odbor tvorijo še naslednji: Mežnar Ivan, Brenčič Franc, Rems Viktor, Prelovšek Franc, Ilija Alojzij, Potočnik Vincencij, Kocjancič Franc, Kržan Alojzij, Lenček Maks, Subelj Franc, Ružman Pavel, Sitar Ciril, Zanoškar Jakob, Grošelj Janez, Aleš Ivanka, Burgar Franc, Pivk Janez. Po izvršenih volitvah je govoril tov. Bukovec o delu organizacije in o dolžnostih članstva do organizacije. Pozival je delavstvo k večji stanovski zavedenosti in skupnosti, ki edina bo dosegla uspeh v delavski življenjski borbi. Za njim je govoril tov. Kržan o razmerah v tovarni na Količevem. Poročal je o raznih sporih med delavstvom in podjetjem, ki so se pa po prizadevanju organizacije in uvidevnosti podjetja dosedaj še vedno mirno likvidirali.

Med slučajnostmi je bila omenjena tudi nujnost lastnega delavskega doma na Količevem. Novo izvoljeni odbor je poudarjal, da se bo s posebno vneto posvetil izobrazbi delavstva in bo v to svrhu uvedel redna predavanja. Prvo predavanje se vrši dne 28. t. m. v stari šoli v Dobu.

## Kemični delavci

Ljubljana. Skupina Jugoslovanske strok. zveze delavstva tovarne »Zmaj«. V nedeljo, dne 28. febr. 1937, bo ob 9 dopoldan občni zbor naše skupine v prostorih JSZ, palača Delavske zbornice. Udeležba je obvezna za vse člane. Dnevni red običajen. Tovariši in tovarišice, zavedajte se svoje dolžnosti. — Odbor.

Domžale. V nedeljo, 28. t. m., bo redni občni zbor skupine ob 10 dopoldne v prostorih gostilne pri »Kebruc« v Domžalah. Vse tovariše, tako od tovarne Marks, kakor tudi Medic & Zankl, vabimo, da se zbora polnoštevilno udeleže.

## Delavsko zadružištvo

Gradbena zadruga »Delavski dom«, r. z. z. o. z. v Ljubljani. X. redni občni zbor se bo vršil v nedeljo, dne 7. marca, ob 9. uri dopoldne v zadrugišnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo načelnstva; 3. poročilo nadzorstva; 4. odobritev računskega zaključka za leto 1936; 5. volitve novega načelnstva in nadzorstva; 6. slučajnosti. — Računski zaključek in bilanca za leto 1936 sta vsem članom na vpogled v zadrugišni pisarni. — Vabljeni vsi zadrugišniki. — Načelnstvo.

## Naši delavski odri

Škofja Loka. Strokovna skupina oblačilnega delavstva priredi v nedeljo, dne 28. februarja, socialno dramo »Boštjan iz predmestja«. — Ker vsebina igre ponazorje današnjo krivično družbo in ima namen poglediti socialni čut v javnosti, pričakujemo, zlasti od delavstva in od javnosti, da se igre polnoštevilno udeležijo. Vabimo tovariše in tovarišice iz bližnjih in daljnjih skupin. Iskreno vabljeni. —

Duplica. V nedeljo, 7. marca 1937, uprizarjo mladinska skupina socialno dramo »Kralj na Betajnovci«. Pokaže vso brutalnost kapitalističnega tovarnarja, ki gre hladno preko človeških trupev za bogatstvom in oblastjo. Vse okoliško delavstvo vabimo, da si jo ogleda. Čisti dobiček je namenjen zgradbi »Krekovega delavskega doma« na Duplici. Preplačila se hvaležno sprejemajo. — Odbor.



stilni Škerl v Laškem prvi sestanek. Da bi v kali zadušili to novo organizacijo, so takratni socialdemokratje povabili iz Trbovelj poslanca Krušiča, katerega naloga je bila razbiti to, kar se je šele gradilo. Pa se je zgodilo, da je to, kar smo mi takrat sejali, vzklilo in vztrajno rastlo v krepko drevo, ono drugo pa je hiralo in izhiral. Zakaj vsi tisti sodrug, ki so bili takrat na našem ustanovnem sestanku zaradi tega, da razbijejo to, kar mi gradimo, so presedlali, nekateri celo večkrat. Menim one, ki so ostali v naši bližini. Kako se nam je godilo od 1. 1924 naprej, pa itak skoraj vsak naš rudar ve in je škoda, da bi to pisal.

Ne bilo bi pa poročilo o petnajstletnem delu popolno, ako ne bi navedel, da smo sodelovali z vsakim, ki je imel voljo in namen nesebično delati za dobrobit delavstva. Tako smo znali ceniti poštenost Grilca, sedaj upokojenega rudarja, ki je edini od cele stare garde soc. demokratov držal ravno delavsko smer in ga ni omamilo osebno profitarstvo, ker je zaradi svoje neuklonljivosti moral prenesti marsikak surov izraz. In to smo povedali na občem zboru, da spoštujemo vsakega, ki dela in se žrtvuje za delavstvo ter je neuklonljiv in se ne straši mogočne sile izžemalcev.

Kakor v preteklem času, tako bomo znali tudi v bodoče sodelovati z vsakim in vsemi onimi, ki imajo namen nesebično delati za dobrobit celokupnega delavstva. Ljudi pa, ki so veliki v besedi, kadar napadajo in blatijo sodelavce, držijo pa puško v koruzi, kadar je treba v obrambo za delavske pravice; ali pa se celo postavijo proti delavstvu v prid njih izžemalcev, obsojamo ali bolje njih popodlo dejanje obsojamo. Takim ljudem, kakor sploh vsakemu, komur je pozitivno delo tuje, je demagogija zelo priljubljena. Tako smo zadnje tedne slišali vse mogoče na račun naše organizacije ali pa na račun naših tovarišev. Tako so tovariša K., ki je 14. jan. pozval tovariše na pomoč rudarju in s svojimi tovariši tudi dejansko pomagal, psovali in zaničevali, sodruha P. I. pa, ki je rekel ob tej priliki, kaj me briga to, zagovarjali in opravičevali. Zato ni čudno, da je bil ta samozavesten, ter je 30. jan., ko so pobirali za Arličevo družino, rekel: »Nič ne dam«. Vsak je prispeval po svojih močeh. Če že kdo ni mo-

## Doma in po svetu

Narodna skupščina razpravlja o proračunu. Poslanci imajo po več ur dolge govore, v katerih obravnavajo največ naše notranje politične razmere in vprašanje nove ureditve države. Jugoslovenci dokazujejo, da je možna samo unitaristična in centralistična Jugoslavija, sloneča na »narodnem in državnem edinstvu«, ki sledi logično iz »dejstva«, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod. Kdor priznava, da so v Jugoslaviji trije narodi, tako pripovedujejo jugoslovenski integralci, ta je za razkosanje te države v tri samostojne države. Neki »jugoslovenski« poslanc je v skupščini celo smelo trdil, da bi Hrvatska in Slovenija v federativno urejeni državi zbog svoje revščine ne bile zmožne samostojnega življenja.

»Tehnična unija« se imenuje delniška družba, ki je bila ustanovljena v Zagrebu na nemško pobudo, z namenom, da bi »pospeševala gospodarske stike« z Jugoslavijo. Osnovatelji so vsi člani znane Ljotičeve fašistične stranke »Zbor«. Nemška industrija jim je po posredovanju nemških nacionalnih socialistov stavila na razpolago kredit 500 milijonov dinarjev. Dnevno časopisje na široko poroča o raznih tajnah, v katere je zavil pravi pomen te ustanove. Bivši banovinski tajnik »Zbora« je v Zagrebu izjavil,

gel, pa je tiho šel mimo. Sodrug P. I. pa, kateri menda ni slabo situiran, mora dati pripombo, kakor da bi hotel še druge opomniti na svoje zadržanje. Tovariš D. je bil seveda kriv, da ni ostal na številki vozač, ki je delal 5 let, in je prišel na številko on, ki dela 9 let. Pa še mnogo drugih stvari je. Mi smo rekli našim tovarišem, kar pustite, naj se izkričijo, bodo že nehali, nekateri pa bodo morda celo uvideli, da nimajo prav. Saj smo mi takih stvari že navajeni skozi celo dobo našega udejstvovanja. Saj so bili časi, ko niso proti nam samo kričali, ampak nas tudi denuncirali pri podjetju in pri oblasteh. Razlika je samo ta, da je šlo pred leti vse pod nacionalno firmo, danes pa gre pod »socialno«. Smer demagogije, ki se vodi proti nam, dajejo pa večinoma isti ljudje, samo danes prejšnje njihovo ime ne vleče več.

Mi, organizirani v Strokovni skupini rudarjev JSZ, gremo ravno črto v borbi za delavstvo od ustanovitve skupine do danes in hočemo v tej strokovni smeri korakati tudi naprej. Nikoli nismo izdajali delavskih interesov in jih tudi ne bomo. Bili so težki časi za nas, polni preizkušnje, in smo vztrajali. Napadi na nas, ki jih slišimo

da se je družba ustanovila v ta namen, da bi »Zbor«, ki ima popolnoma prazne blagajne, spel prišel do denarja.

Jugoslovanski poslanik v Parizu je na banketu časnika rev proslavljal globoko in nezlomljivo prijateljstvo Jugoslavije in Francije.

Socialni minister Cvetković je imel v Leskovcu zopet »delavski« govor. V začetku je dejal, da JRZ nima namena zanašati med delavstvo strankarske politike, marveč napraviti med delavci in podjetniki »red in mir«. Delavstvo živi po brlogih in komaj zasluži za golo življenje. Jugoras se je začel za to, da reši vsa delavska vprašanja. Naša država ima najboljšo socialno zakonodajo, ki varuje delavca pred izkoriščanjem, a ti zakoni se ne izvajajo. Tega pa so krivi po mnemju g. ministra tisti, ki so doslej vodili delavstvo in pa poslodavci. G. Cvetković je minister za socialno politiko skoraj 2 leti. JRZ in vlada sta zagotovili z uredbo o najnižjih mezdah vsemu delavstvu zasluge, ki zadostuje za življenje. Podjetniki danes izrabljajo človeško delovno silo, kakor bi bil človek žival. Zato smo izdali to uredbo, s katero je onemogočeno izkoriščanje. Mi nastopamo z deli, ne s frazami. »Mi hočemo ljubezen in socialno pravičnost, ne pa, da so pri nekih

te dni, so za nas malenkost. Naše vrste se le utrjujejo. Toda žal nam je za tiste v nasprotnem taboru, ki so kazali dobro voljo, delati skupno v obrambo delavskih pravic, pa so se vdali vplivu, ne onih, ki hočejo stvarnega dela, ampak vplivu onih, ki hočejo razbijati delavske vrste z demagškimi gesli.

Za nas, tovariši, pa velja: Petnajst let truda in znoja, žrtv in dela je za nami. S ponosom lahko gledamo nazaj. Ni se nam treba sramovati. Ko pa gledamo naprej, vidimo še veliko delo, ki ga bo treba izvršiti za dobrobit našega celokupnega delavstva. To pa ni za nas bojazen, zakaj v nas plapolja hrepenenje po delu, po žrtvah, po zmagi. Naše vrste so vedno lažje, in kar je posebno važno, med našimi tovariši je vedno več zmožnih ljudi, zlasti mlajših, in to ljudi, ki hočejo biti neuklonljivi in vztrajni.

Tovariši, s samozavestjo in ponosom pojdimo preko vseh klevet naprej po začrtani poti. Podajmo vsakemu roko, kdor ima dobro voljo in resen namen za stvarno delo, obsojajmo pa one, ki jim ni za to delo in iščejo le sebe, pomilujemo pa one, ki so pod vplivom teh zadnjih in z njimi vred v nesrečo delavstvu.

svojo družino z denarjem, ki ga prejema iz Zadrugne blagajne. V to blagajno prispevajo določen znesek vsi, ki si služijo kruh v deželi. To je obvezno za vse. A kaj, ko se je vsemu temu že tako privadil! Včasih je snažil pečico z grafitom, pometal po hiši, pospravljaj po spalnici in pekel kruh. Povsod je skrbel za red in snago. Nazadnje si že ni mogel misliti, kaj naj bi še drugega delal. Tudi žena je ta opravila kar njemu prepustila, kot da se to razume samo po sebi.

Kuhinja je bila očedena. Zato sta oba odšla na dvorišče. Žena je hotela pomesti po umivalnici. Tega dela ni nikdar zaupala možu. Morda se jutri, ko je uedelja, zgleda kdo pri njih. Morda se jim pridruži zvečer, ko se bosta sprehajala po parku. Zato mora biti vse čisto in lepo. Mož je stopil na vrt, da pomete po vrtnih stezah in tudi po dvorišču. Najpoprej je bila gotova žena. Odšla je v hišo, pa se je takoj zopet vrnila na dvorišče: v eni roki je držala šop uvelih cvetic, v drugi pa škarje. Mož je privzdignil pokrov pri smetiščnici, ona je pa vrgla vanj cvetice. Nato ga je mož zopet zaprl.

»Še nekaj jih bom dobila. Te so cvetele precej dolgo, ali ne?« ga je vprašala. Mož je pokimal v znak, da je istih misli. Vendar pa se ni dobro zavedal, ali se je zopet zlagal, ali je samo potrdil resnico. Težko si je mislil, kdaj je natrgala toliko cvetic. Žena je znova odšla v hišo, on je pa začel rezati časopise prošlega tedna. Sveže natrgane cvetke je žena postavila na mizo poleg njega. Nato je odšla v kuhinjo. Tam se je zaslislalo, kako je voda udarila iz pipe. Žena je natočila vode v vazo in uredila cvetice. Ivan pa je preluknjaj kupček papirja, ki ga je bil lepo narezal in prepeljal skozenj košček vrvce. Nato je odšel s papirjem na dvorišče, žena pa je odnesla vazo v hišo.

(Dalje prih.)

mize preobložene, pri drugih pa ni niti drobtine, je končal minister Cvetković svoj načelni govor.

Atentat na maršala Grazianija, abesinskega podkralja, so izvršili neznani Abesinci sredi Addis Abebe pri belem dnevu. Maršal in več drugih oficirjev je bilo težko ranjenih, več pa tudi mrtvih. Podrobnosti Italijani skrivajo. Pravijo, da je to navaden posamezen zločin, ne pa znak kaknega splošnega nezadovoljstva. Zaprl so pa zaradi tega že 2000 ljudi in jih strogo izprašujejo.

Balkanska zveza je imela sejo v Atenah. Razpravljali so o jugoslovansko-bolgarskem paktu, katerega so vzeli na znanje, o politiki prijateljstva z Italijo, o Španiji, za katero so sklenili nevmešavanje itd.

Nemški zunanji minister baron von Neurath je prišel na Dunaj. Avstrijski hitlerjevci so mu priredili buren sprejem in pri tem očitno demonstrirali proti avstrijski vladi, ki se skuša malo oddaljiti od Nemčije. V bližnjih tednih se pričakuje številna polovanja raznih ministrov po srednji in jugovzhodni Evropi.

Brezposelnost je narasla v Nemčiji od konca decembra 1936 do konca januarja t. l. za 374.000 in znaša skupaj 1 milijon 853.000. — V Franciji je bilo koncem januarja brezposelnih 426.072 — 51.101 brezposeln manj kot koncem decembra 1936.

Romunski zunanji minister Antonescu je govoril o neomajnem zaupanju in trdnosti, ki vladata med državami Male antante.

## Mariborsko okrožje

Maribor. V nedeljo, 7. marca, bo ob deveti uri v prostorih JSZ (Delavska zbornica, I. nadst.) drugo predavanje za naše obratne in organizacijske zaupnike. To pot se bo obrazložila nova uredba o minimalnih mezdah. Vsi pridite, seboj povabite pa tudi delavce in delavke, ki niso zaupniki. — Načelstvo.

Ormož. V nedeljo, 28. februarja, ob 8 se bo vršil sestanek delavcev iz Ormoža in okolice v kletarski gostilni v Ormožu. Govornik iz Maribora. Vsi na zbor!

Dolnja Lendava. Uredba o minimalnih mezdah bo prišla ravno prav za tukajšnje delavstvo, ki se je v podjetjih Blau i Bartuš in v tovarni dežnikov pripravljalo, da zahteva povišanje sedanjih prenikljivih mezd. Saj n. pr. v tovarni pletenin zasluži delavke pri osemurnem delu nič manj kot 8 (osem) Din skupaj in v najboljšem slučaju 12 do 15 Din. V Polakovih tovarni dežnikov pa tudi nič manj kot celih 300 Din na mesec, le nekateri nekaj več, toda redki in srečni so tisti, ki mesečno zasluži 700 Din. Baš v tem pogledu bo treba še veliko dela, vztrajnosti in tudi borbe. Jugoslovanska strokovna zveza je za svoje delavce teh tovarni, ki so člani, že napravila posredovanje in ima že ugodne odgovore. Delavci in delavke, vi pa se združite vsi v eno, in to samo v krščansko organizacijo JSZ.

## To in ono

V Ljubljani je umrla ga. Ana Justin, mama naše uradnice gđe. Anice Justinove. Pokojnici naj Vsemogočni obilo poplača vsa dobra dela, žalujočim pa naše iskreno sožalje.

## Delavska tiskarna

Odbor zadruga »Delavska tiskarna« nas je naprosil, da objavimo sledeče: Ker je za našo zadrugo zanimanje med člani veliko in nam je težko vsakega posebej obveščati o formalnostih, katere veljajo vsem enako, smo se odločili, da bomo za naprej vse naznanjali v »Delavski pravici«, kar se tiče zadrugnikov in še posebej naših zaupnikov. S tem bomo mnogo prihranili na stroških in delu, posebno še sedaj, ko se vsa potrebna pisarniška dela opravljajo s požrtvovalnostjo posameznikov. Prepričani smo, da nam tega načina ne bo nikdo zameril.

Danes naročamo članom in zaupnikom: Vsak član, kateri se je prijavil, naj takoj plača pristopnino 5 Din zaupniku, kateri je bil zato določen. Zaupniki naj nam takoj pošljejo kasirane zneske po naših čekovnih položnicah. Ravno tako je postopati z obroki na deleže. Zaupniki ali posamezni član mora pristopno izjavo lastnoročno podpisati. Ostali podatki na pristopni izjavi morajo biti popolnoma čitljivo izpolnjeni. Naslovi članov morajo biti popolni. Kateri zaupnik nima pristopnih izjav, položnic in pravil, naj nam piše dopisnico, nakar odpošljemo potrebno. Pravila bomo poslali samo v takem slučaju, ko se je član že prijavil. Predvsem pa prosimo, da nam sporočate prav vse samo na naš naslov: »Delavska tiskarna, r. z. z. o. z., Ljubljana, Delavska zbornica. Ako sporočate od skupin o drugih zadevah na istem dopisu, nam s tem napravite mnogo nepotrebnega dela, pa tudi lahko se kaj izgubi ali pozabi rešiti. Naprošate se vsi, da gorenja navodila upoštevajte in se po njih ravirate.

## Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley  
Poslovenil Radej Ciril

Ivan je začel nekaj brundati predse. Nato mu je privrela pesem iz srca. Telesno delo ga je navdalo z neke vrste zadovoljstvom. Glava mu je bila takoj lažja. Dolgočasje ga je minilo in kar oddahnil se je. Za hip se je vzravnaval in spretgnil, pri tem pa nekaj nerazložno zabundal predse. Okrenil se je k oknu. Skrbno je pazil, da ne bi s svojimi črnimi rokami česa zamazal. Po cesti se je vračal tisti dolgin, ljubitelj golobov, ki se je bil z njim Ivan zjutraj razgovarjal. Za njim se je zložno pomikal voz Zadruga. Vozil je tako počasi, da se je videlo: ustavil se bo pri zadrugni podružnici za hribom. Dolgin je stegnil svojo na čisto ostrizeno glavo preko meje Ivanovega vrta. Zvedavo se je oziral po njem, kakor bi ga ocenjeval. Ivana misel, da njegov vzoren vrt nekdo občuduje, ni prav nič ganila. Vzroke za to svojo vestnost in skrbnost je gledal nekje izven sebe, ne v samem sebi. Obrnil se je k ognjišču in pomočil ščetko v škatlico za grafit. Ena edina misel mu je bliskoma šinila skozi glavo, se dvignila nad vso važno in nevažno vsakdanjost in odplavala na perotih sapic, ki ti odnekod naneso in zopet odneso vsakovrstnih stvari, do katerih ti nikdar ni bilo nič. Pomislil je namreč: »Kaj bi neki rekel ta mož, ko bi me videl pri delu!« S tem delom ni mislil tega, kar je delal vprav tedaj, marveč celokupnost opravil pri gospodinjstvu in gošpodarstvu. Vse to je namreč on vzel na svoja ramena. Med rudarji, svojimi tovariši, je veljal za žensko, žensko, ki opravlja vse gospodinjške posle in zalaga